

Prinz Eugen (II.) kazamatahajó 1873, 1877 (utóbb Vulcan)

SMS Prinz Eugen (II.) kazamatahajó (utóbb Vulcan)

(Testvérhajói: Kaiser Max (II.), Don Juan d'Austria (II.).)

A hajó történetének több eseménye az SMS Kaiser Max-nál található meg, mivel több alkalommal egy helyen volt vele alkalmazva.

Vízkeszítési kapacitása: 3550 hosszú tonna, (3674 tonna)
feltöltve 3618,28 tonna - 4145,38 tonna

Hossza: 76,43 m a legnagyobb hossza
73,79 m a vízvonalon
71,51 m az egyenesek között¹³⁴⁹

Szélessége: 15,25 m (50 láb) (Máshol 14,75 m szerepel)
Merülése: teljesen feltöltve elől 6,68 m, hátul 6,08 m (1 cm = 8,902 t)

Meghajtása: (Ezeket a gépeket a korábbi fa Prinz Eugen hajóról vette át 1874-ben)
1 db vízszintes (fekvő), egyszeres expanziós kéthengeres kis nyomású gőzgép
6 db kazán 30 tüzeléssel Üzemi nyomás 2,06 atm
1 db 5,64 m átmérőjű, 2 szárnyú, balra forgó Griffith hajócsavar
Ennek a hajónak a dugattyús gőzgépen kívül három árboca is volt, bark vitorlázattal felszerelve, amely felülete 1158,60 m² volt.¹³⁵⁰

Teljesítménye: 2960 LE

Sebessége: 13,48 csomó 74-es percnkénti fordulatszám mellett.

Hatótávolsága: 1703 tmf/10 csomó

Üzemanyaga: 380 tonna szén
Óránkénti fogyasztás 10 csomónál-nál: 3000 kg

Személyzete: 1877-ben: 393 fő.

Páncélzata: A páncélzat össz súlya 729 tonna.
övpáncél 203 mm (8 hüvelyk)
kazamatánál 125 mm (4,9 hüvelyk) (máshol 156 mm szerepel)
kereszt irányú válaszfalak 115 mm (4,5 hüvelyk) a citadella két végén
(máshol 124 mm szerepel)
fedélzet 23 mm¹³⁵¹
Vasból épült, kettős hajófenék.

Fegyverzete:

8 db 21 cm-es (8,3 hüvelyk) L/20 kaliberű Krupp ágyú a központi kazamatában

¹³⁴⁹ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹³⁵⁰ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹³⁵¹ <https://old.kuk-kriegsmarine.it/navi/corazzate/kaiser-max/scheda-nave-de.html>

(A Kaiser Max-féle osztályba tartozó, 1875-77-ben vízre bocsátott három páncélhajón rövid 21 cm-es ágyukat alkalmaztak először, amelyeket később meghosszabbítottak és rendszeresítették.¹³⁵²)

Tüzelési szög a hajó hossz tengelyétől 30°-ra kezdődött. Lövegcső: 8,82 t Závárzat: 490 kg Lövegbölcső: 3,750 t. Lövedék: 93,7 kg Kilövőtöltet: 23 kg.

Lőszerkészlet csövenként: 40 páncéltörő acélgránát és 80 robbanógránát.

4 db 9 cm-es (3,5 hüvelykes) L/24-es kaliberű acél-bronz hátultöltős Uchatius ágyú a fedélzeten.

Lőszerkészlet csövenként: 60 gyújtólövedék, 40 db robbanógránát, 36 db grapesshot („sörétes gránát”).

2 db 7 cm-es (2,8 hüvelykes) L/15-ös kaliberű acél-bronz hátultöltős Uchatius csónakágyú

Lőszerkészlete csövenként: 140 robbanógránát, 60 srappel (repszgránát), 40 grapesshot.

4 db 47 mm-es (1,9 hüvelykes) L/35-ös kaliberű gyorstüzelő ágyú (szórolöveg)

(A szórolöveg több csövű löveg amelynek minden csövéből külön lövik ki a lövedéket.)

4 db 35 cm-es (13,8 hüvelykes) torpedóvető cső (Egy az orrban, egy a taton, és egy-egy két oldalt.)

Torpedókészlet 8 db éles torpedó és 2 db gyakorló torpedó¹³⁵³

Kos hajóorr kiképzés

Csónakok: 1 db II. oszt. gőzbárka, 1 db I. oszt. gőzkutter, 1 db II. oszt. bárka, 2 db II. oszt. kutter, 1 db II. oszt. mentőkutter, 2 db jollboot, 1 db II. oszt. gígg, 1 db III. oszt. gígg, 1 db kiscsónak.

Horgonyok: 7 db Admirális típusú horgony: 7321 kg, 7000 kg, 7212 kg, 6805 kg, 2025 kg, 857 kg, 375 kg.

Épült: Arzenál Pola - Scoglio Olivi

Építés kezdete: 1874.10.??.

Vízrebocsátották: 1877.09.07. (Rudolf trónörökös jelenlétében bocsátották vízre.)

Elkészült: 1878 novembere

Hadrendbe állt: 1880.07.26.

Hadrendből kivonták: 1904.

1874.

Pánczélemezek az átalakításban lévő Prinz Eugen vértés fregat kazematái részére 76 000 ft.¹³⁵⁴

1875.

Az 1875. évi költségvetéshez: a "Prinz Eugen" Casematt hajó építési túllépésének fedezésére 48 000 fl szükséges.¹³⁵⁵ Ezek szerint a hajó építési költsége több lett az előre tervezettnél.

„Az 1875. évi rendkívüli szükségletnél: Pánczél lemezek az átalakításban levő »Prinz Eugen« vértés fregat kazematái részére 33 106 forint és 30 ½ fillér van előirányozva.”¹³⁵⁶

1875.04.09-én Polában az Oliva szigetnél a hajót megtekintette I. Ferenc József császár és király.¹³⁵⁷

1877.

A hajó vízrebocsátását Rudolf koronaherceg megérkezéséhez igazították.¹³⁵⁸

Táviratok a „Presse”-től, Pola, szeptember 7. Rudolph koronaherceg ma délután részt vett a „Prinz Eugen” casematta hajó vízre bocsátásán a hajógyárban. Az indítást a legnagyobb precizitással hajtották végre. Reggel a koronaherceg meglátogatta a haditengerészeti arzenál összes helységét. A Tengeri Arzenal parancsnoka és a különböző műszaki osztályok igazgatói meghívást kaptak a Miramare gőzjachton lévő dejenierre. Az esti vacsorán a koronaherceg vendégeként az egész Admirális és a

¹³⁵² Matlekovits Sándor (szerk.): Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor és az 1896. évi ezredéves kiállítás eredménye 4. kötet (Budapest, 1897)Marchetti Herman - Reményi Ferenc: A cs. és kir. haditengerészet kiállítása

¹³⁵³ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹³⁵⁴ Budapesti Közlöny, 8. évfolyam, 1874-06-14 / 134. szám

¹³⁵⁵ Neue Freie Presse, Mai 1876-05-16

¹³⁵⁶ Budapesti Közlöny, 12. évfolyam, 1878-06-18 / 140. szám

¹³⁵⁷ Grazer Volksblatt, April 1875-04-02

¹³⁵⁸ Die Presse, August 1877-08-27

katonai hatóságok is részt vettek. Az idő tartósan szép. A lakosság körében nagy az izgalom a koronaherceg látogatása miatt.¹³⁵⁹

A Tengerészeti Arzenál hajógyárában, a Scoglio Olivi-n a „Prinz Eugen” újonnan épített hajó már napok óta készen áll a tengerbe engedésre. Vízrebocsátását Rudolf koronaherceg megérkezéséhez igazították. Testvérhajóit a Trieszt melletti San Rocco hajógyárban építették meg. A „Prinz Eugen” semmiképpen sem lesz teljesen páncélozva, amikor a tengerbe csúszik, mert még hiányzik róla az a páncél, amit csak a vízben kap meg. Ezenkívül a vasárbocokat, a nagy kormányt, a hajtóműveket és kazánokat, valamint az összes többi belső hajóberendezést, valamint a fegyvereket és az összes felszerelési tárgyat először a hajók előtereiben kell elhelyezni. A „Prinz Eugen” várhatóan 1878 közepe táján készül el teljesen.¹³⁶⁰

A vízrebocsátás után beszerelték a főgépet és a kazánjait, majd felszerelték rá az eredetileg a Don Juan d’Austria számára készült hajócsavart.

1878.

1878.05.24-én még a hajó páncélzatát szerelték fel.¹³⁶¹

1878.11.09-én volt az első próbaútja.

1880.

„A „N. fr. Presse“ szerint monarchiánknak e tüntetésben való részvétele most már kétségtelen. Értesülése szerint a polai arsenal Bécsből parancsot kapott a „Prinz Eugen“ casamatahajó gyors felszerelésére. Ezenkívül az osztrák-magyar Levante-hajórajt két hajóval fogják megerősíteni.”¹³⁶²

1880.07.26-án állították szolgálatba, és a Nyári Hajórajhoz osztották be.

1880.08.05-én már Cattaróban volt. Legénysége ekkor 393 fő.¹³⁶³

1880.09.14-től részt vett a montenegrói partok előtti flottatüntetésben egészen 1880.12.05-ig.

„A második casematás hajó „Prinz Eugen“ sebessége 135 tengeri mértföld óránként, 203 mm. páncéllal, 3550 tonnás, 6,7 m. a mélysége 2900 lóerővel, nyolca 21 cm. Krupp-ágyúval, legénysége 380 ember.”¹³⁶⁴

„Ragusában közelebb egy nagy flotta-raj gyűl össze, mely a Törökország elleni demonstrációt Montenegró érdekében megkezdi. Ausztria-Magyarország részéről a »Custoza« és »Prinz Eugen« hajók fognak részt venni. Mindkét hadi jármű úgy építése, mint felszerelése által hatalmasan vál ki. A »Custoza«-nak tonna-tartalma 8000, 90 méter hosszú és 17 méter széles; gépe 5000 lóerőnek felel meg. Ha teljes erőből működik, óránként tizennégy tengeri mértföldnyi utat hagy hátra. Az üstök azonban már régiek s azért a gőz nyomását lejjebb kell szállítani, nehogy robbanás történjék, de a hajó gyorsasága így is tizenkét mértföld óránként. Száz óra alatt hatszáz tonna szenet fogyaszt. Nyolc óriás Krupp-féle ágyúja van, mely a két egymás fölött levő kazamatában van elhelyezve, úgy hogy a »Custoza« tulajdonképp páncélos sorhajónak nevezhető. Az ágyúk minden irányban, hátrafelé is, irányozhatók s a kazamatákat roppant vastag páncél védi. A hajó legénysége a törzskarral együtt 570 főből áll. A »Prinz Eugen« kisebb. Tonna-tartalma csak 3550, gépe 3000 lóerőnek felel meg s ezzel óránként tizenhárom mértföldet képes haladni. Ennek is nyolc Krupp-féle ágyúja van, melyek erős páncéllal védett nagy kazamatában vannak elhelyezve. Szakértők véleménye szerint, a »Prinz Eugen« is valóságos mintaképe a hadihajóknak. Legénységének s a törzskar tagjainak száma 380. A német birodalom eddig csak a fából való »Viktoria« korvettet küldte, melynek tonna-tartalma 1796, és tíz ágyúval rendelkezik. Az oroszok is két fahajóval vesznek részt. Az egyik a »Swjetlana« fregattá, 3201

¹³⁵⁹ Die Presse, September 1877-09-08

Fővárosi Lapok 1877-07-07 / 153. szám

¹³⁶⁰ Die Presse, August 1877-08-27

¹³⁶¹ Neuigkeits-Welt-Blatt, Mai 1878-05-24

¹³⁶² Ellenőr, 12. évfolyam, 1880-07-22 / 345. szám

¹³⁶³ Wiener Allgemeine Zeitung, August 1880-08-05

¹³⁶⁴ Ellenőr, 12. évfolyam, 1880-09-01 / 418. szám

tonna-tartalommal és tizennyolc előltölthető ágyúval; a másik az »Asskjold« korvette, melynek tonna-tartalma 2402, ágyúinak száma tizennégy. Azonkívül az »Elborus« nevű pánccélgőzöst is küldi az orosz kormány. Franciaország a 8823 tonna tartalmú »Friedland« kazamata-hajót, a tizenhét ágyúval és négy pánccélos toronnyal ellátott »Suffren« kazamata-hajót s a »Hirondelle« nevű fa-hajót bocsátotta tengerre. Angliából az »Alexandra« és »Temeraire« nevű roppant erős hadihajókat várják; amannak tonna-tartalma 9492, emeze 8412 ; mindkettőn számos Woolwich-féle ágyú s egy-egy sarkantyú van. Azonkívül a »Monarch« tornyos hajó is útra kelt már Ragusa felé. Végül Olaszország a »Palestro« (öt Armstrong-féle ágyúval) s a »Venezia« pánccélhajókkal, valamint a »Vedette« nevű csavar-gőzhajóval vesz részt.”¹³⁶⁵

A flottatüntetetés igen unalmas volt a tengerészek számára. „Reggeltől estig unatkozni, minden szórakozás minden változatosság nélkül. S ha akad is változatosság, abban sincs köszönet. Legfeljebb a tenger sima tükrét korbácsolja fel a keleti szél, a Sirocco és Bora édes gyermeke, mint október 15-én is. Akkor ugyancsak kemény megpróbáltatást álltak ki a pánccélos demonstrálók. Az oroszok csak úgy táncoltak ingó horgonyaikon, az angolok kissé hátrább koncentráltak, de a hős „Prinz Eugen“ és a dicső emlékü „Custoza“ nevét viselő osztrák-magyar hajók derekasan ellenálltak és diadalmasan álltak helyt.”¹³⁶⁶

A montenegrói bevetés után Gravosában, majd 1880.12.09.¹³⁶⁷ után Cattaróban állomásozott. A montenegrói partoknál a Laudon fregatt és a Custoza kíséretében járt. A flottafelvonulás célja, hogy az 1878. évi berlini kongresszus döntésének érvényt szerezzenek és az Oszmán Birodalom Ulcini városát adja át Montenegrónak.

Ebben az évben csökkentették a hajó vitorlázatát.

1881.

1881.01.17-én a Prinz Eugen, Rödiger kapitánnyal a fedélzetén befutott Triesztbe.¹³⁶⁸

1881.01.28-tól első kategóriájú tartalékban volt.

1882.

1882 májusában áthelyezték a 2-es kategóriájú tartalékba.

Ebben az évben 9 cm-es szóró lövegekkel, és elektromos fényszórókkal látták el. Ezután a 2-es Tartalék kötelék Torpedóiskolájához vezényelték.

*Prinz Eugen eredeti konfigurációjában*¹³⁶⁹

¹³⁶⁵ Fővárosi Lapok 1880-09-02 / 201. szám

Képes Néplap és Politikai Híradó, 8. évfolyam, 1880-10-10 / 41. szám

¹³⁶⁶ Pesti Hírlap, 2. évfolyam, 1880-11-04 / 305. szám

¹³⁶⁷ Das Vaterland, Januar 1881-01-12

¹³⁶⁸ Wiener Allgemeine Zeitung, Januar 1881-01-18

¹³⁶⁹ [https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Prinz_Eugen_\(1877\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Prinz_Eugen_(1877))

1883.

1883-ban kísérleti torpedóindításokat hajtott végre, és az oldalán torpedókilövő nyílásokat létesítettek. Decemberben 4,7 cm-es gyorstüzelő lövegeket szereltek fel rá.

1884.

1884-ben orr- és tat torpedókilövő csöveket építettek be. Áprilisban kidokkolták.

1884.05.26. – 1884.08.22. között a Hajóraj kötelékében szolgált.

Mint Pólóból jelentik, az ottani arzenálban minden elkészült arra, hogy június 1-én, pünkösd vasárnapján megkezdhessék a hajóraj összpontosítását. Ez lesz az első hajóraj-összpontosítás Ausztria-Magyarországban és sok fáradtságába került Sternek dr. altengernagynak, míg az arra való költségeket összeszedhette a budget keretének átlépése nélkül. Részt vesz az összpontosításban négy vértés kazemata-hajó („Tegetthof“, „Lissa“, „Kaiser“, „**Prinz Eugen**“), két vértés fregatt (Ferdinand Max“ és „Habsburg“), hat torpedó-naszád ő felségének „Kaiserin Elisabeth“ nevű kerekas gőzhajójával, mint torpedó-anya hajóval, mely hajók két hajó-hadosztályból egy hajórajja (Escadre) egyesítve július közepén kezdik meg a nagy gyakorlatokat, mely alkalommal a modern tengeri hadviselés több taktikai és technikai problémáit fogják megoldani és a legcélszerűbb tengerészeti támadó fegyvereket fogják kipróbálni. E vértés hajóraj gyakorlatainak folytatásaként egy nagy fahajóraj is fog gyakorolni és cirkálni a jóni, közép és tyrrhéni tengerekben. E gyakorlatok szeptember hó elejéig fognak tartani.¹³⁷⁰

„A flotta-gyakorlatok. Pola, jun. 23. A hajóraj ma reggel hét órakor hagyta el Pólát s tengerre szállott. Már jóval előbb megtették az előkészületeket a céllovésekre. A lövöldözés kilencz órakor kezdődött. A hajók egyenként vonultak el a cél táblákul szolgált pyramisok előtt s úgy lövöldöztek rájuk. Így múlt el a délelőtt. Miután a pyramisokat fölrakták a fedélzetre, a part mentén horgonyzó manővert tartottak a hajók. Estefelé horgonyt vetett a flotta Parenzóban s ott töltötte az éjszakát.

1884. június 24. Ma reggel ismét kivonult a hajóraj. Kilencz óra tájban jöttek a torpedó-sajkák, három a tengerről, három Pirano felőli támadást intéztek a flotta ellen, mely visszaverte a rohamot. Az Elisabeth torpedó szállító hajó Pirano kikötőjében vesztegelt s ott maradt az egész hadosztály is. A torpedó-sajkák újra támadtak, de megint sikertelenül. Azután megindult a flotta éjszak felé, Trieszt irányában. Nyolczadfél órakor ért a kikötőbe és sok ezer ember jelenlétében vetett horgonyt. A vezérhajó ugyanis jelezte előbb a formációt, melyben a kikötésnek meg kellett történnie s megjelölte, hogy egyik hajó milyen távolságra van a másiktól. A hajók zárt sorokban, egymástól 600 méternyi távolságban vonultak be a muggiói öbölbe. Mikor a hajók megérkeztek horgonyzó helyeikre, a vezérhajón eldőrdült egy ágyúlovás, mire valamennyi meglapátolta járását s visszafelé működtek a gépek; azután az „Anker los!“ parancsszóra lebecsátották egyszerre a horgonyokat. A flotta, ha San Andraeról nézik, két sorban áll; a parthoz közelebb van az első hadosztály (Lissa, Habsburg, Ferdinánd, Max) a következő sorban a második hadosztály (Tegetthoff, Prinz Eugen és Kaiser Max). A formáción kívül jár a vezérhajó és a repetiteur; az első a jobb, az utóbbi a baloldalon. A parthoz közelebb van az Elisabeth hajó a maga kíséretével, a hat torpedóhajóval. Ez utóbbiak azonban biztosság okáért, mert a hullámverések ellen oltalomra szorulnak, a Sarazetto kikötőben (a trieszti kikötő egy részében) vetettek horgonyt. Holnap reggel 7 órakor a trieszti gyakorlatokra indul a flotta.

Trieszt, 1884. jún. 25. A hajóraj ma reggel hét órakor hagyta el verőfényes időben a muggiai horgonyzóhelyet, zárt sorokban haladt, jobbról az első, balról a második hadosztály, a formáció élén a vezérhajó, oldalt a repetiteur, hátul a torpedó-szállítóhajó, míg a torpedó sajók be voltak osztva egyenkint a pánczélos hajók mellé s azokat nyomon követték. A Lloyd-társulat személyhajói ugyanakkor indultak el a trieszti kikötőből s mindig közelében maradtak a flottának. A hajóraj a sík tengerre igyekezett, hogy tért nyerjen a gyakorlatokra. A flotta háromnegyed 8 órakor a kettős arcvonalba ment át, azután Miramar felé tartott s a kastély irányában nyílt oszlopot alkotott s ebben a formációban közeledett ismét Trieszt kikötőjéhez. Nemsokára ezután megfordultak egyszerre a hajók kettős sorokban mentek Muggia felé. Kilenczadfél órakor elvált egymástól a két hadosztály, az első Dunia felé ment Lissával, a második Trieszt irányában a Tegetthoffal. Minkét hadosztály önálló hadgyakorlatokat végzett egy ideig s a vezérhajón eldőrdült ágyú szavára megfordultak a sorok s egymás

¹³⁷⁰ Budapesti Hírlap, 4. évfolyam, 1884-05-20 / 139. szám

ellen törtek. 18 óra 50 perczkor megnyitotta a Tegetthoff a második hadosztály részéről az ellenséges sorokra irányzó tüzelését, melyre az első azonnal felelt. Tíz mértföldnyi gyorsasággal rohantak egymásnak a hajók, míg a torpedó-sajkák megmaradtak fedezetük alatt. 8 óra 55 perczkor keresztezték egymást a sorok, s míg a vezérhajó kívül maradt a formáción, a többi hajó befurakodott a kezükbe s villamos gyújtókkal elsütötték ütegeiket. Tíz perccel később újra megdőrdült a vezérhajó ágyúja s a hadosztályok másodsor is megrohanták egymást. 9 óra 10 perczkor megkezdődött az irányzó tüzelés s öt perccel később megbomlott a csatavonal. 9 óra 20 perczkor zárt sorokban s egymásra lövöldözve Trieszt felé vonultak. 9 óra 30 perczkor elváltak kísérőiktől a torpedó-sajkák s visszatértek a háttérben maradt anyahajóhoz. 9 óra 55 perczkor kivonultak megint a síktengerre s megkezdték a taktikai gyakorlatokat. 11 órakor betért a flotta a muggiai kikötőbe s végrehajtotta ott az egyszerre való horgonyvetés gyakorlatát. A vezérhajó agyújelzésére valamennyi hajó meglassította járását, hátráltatták a gépeket s horgonyt vetettek. A hadosztályok ott vesztegeltek az az öbölben. Noha ekkor már szakadt a zápor, a hat gőzösből állott Lloydflottila elvonult tisztelkedve a hajóraj előtt. Elül járt a Merkúr, fedélzetén a hatóságok tagjaival és egy zenekarral. Mikor a Merkur elhaladt a vezérhajó előtt, a zenekar rákezdett a néphimnuszra s a többi Lloyd-gőzös tisztelkedett zászlajával. A vezérhajó köszönete jeléül lassan bevonta s újra kitzúta a maga lobogóját. Preuis báró helytartó s a trieszti kereskedők és pénzemberek, egy előkelő társaság a Trieszt vezérhajóján volt a gyakorlatok alatt. Kober báró altábornagy, a trieszti helyőrség parancsnoka a Kerka ágyúsajkán foglalt állást, melynek tudvalevőleg István főherceg a parancsnoka. Holnap pihenője lesz a flottának s hír szériát délután odahagyja Triesztet ; útközben gyakorlatokat végez, talán torpedókkal is; az éjszakát az istriai partokon tölti s pénteken érkezik Polába.¹³⁷¹

„A hajóhadgyakorlatok. Polából írják e hónap elsejéről (1884.07.01.): Az osztrák-magyar hajóraj szép időjárás mellett, könnyű északnyugati szélben indult ki a tengerre. A tengerészeti parancsnok a Miramer avizógőzös fedélzetéről adagolta rendeleteit. Délelőtt csoportokban, azután hadosztályokban végzett gyakorlatokat a flotta. A két órakor kezdődött délutáni gyakorlat különösen érdekes volt; e gyakorlat azon a föltevésen alapult, hogy a parancsnok kénytelen a rendelkezésére álló hat pánczélos hajóval Pola tengeri erődjeinek déli szárnyát oly körülmények közt — haladéktalanul — megtámadni, melyek lehetlenné teszik a hadosztályokkal való írásbeli vagy szóbeli érintkezést. Ezáltal szükségessé vált, hogy a parancsnok rendeleteit a hadosztályparancsnokoknak s az utóbbiak részletes intézkedéseit a csapatvezetőnek praegnans rövidséggel adják tudtára az osztrák-magyar tengerészetnél szokásos jelzőeszközökkel. Minthogy a tengerészeti parancsnok szándékát és tervét nem ismerte előre a flotta-törzskar, s nem ismerték a hadosztály- és hajóparancsnokok sem, a gyakorlat szakértői szempontból fölöttébb érdekes jelzési gyakorlattá változott s nagy tért engedett a tisztek és hajóparancsnokok rendelkezőképességének kifejtésére. A támadást dél felől intézte Verudella ellen az első csoport, Tegetthoff és Ferdinand Max Manfrom báró ellentengernagy parancsnoksága alatt, míg Pittner báró ellentengernagy a második csoportot: Lissá-t és Habsburg-ot, meg a harmadikat, **Kaiser Max**-ot és **Prinz Eugen**-t délnyugatról a támadásra kijelölt erőd északi szárnya ellen vezette. Habár gazdasági okokból elmaradt a tüzelés, a támadás mégis sikerült képet mutatott. Estek hat órakor visszatért a hajóraj a központi kikötőbe. A torpedóhadosztályban és a múlt éjszaka is önálló gyakorlatokat végzett az Elisabeth hajóval és hat torpedó-sajkával. A király és a trónörökös tudvalevőleg jövő vasárnap érkeznek Polába. Három napi itt időzésük alatt nemcsak a hajóraj gyakorlatait fogják végig nézni, hanem megtekintik a polai központi kikötő új erődjeit is. Négy év óta folyik a régi erődök rekonstrukciója s a nagyszabású munkálatok most már közel vannak a befejezéshez, úgy hogy Pola, az osztrák-magyar monarchia legfőbb hadi kikötője, egy ke Európa leghatalmasabb tengeri erődjeinek. Volt is rá szükség, hogy háború idején oltalmat találjanak itt amaz anyagok, melyeket évek során át gyűjtöttek össze s melyeknek értéke legalább is félmilliárdot képvisel. Tehát megérdemelte Pola, hogy remekévé legyen a modern erődítési technikának. A hatalmas erődök mellett le fogják kötni az uralkodó figyelmét a Krupp-féle kolosszális parti ágyúk, melyeknek kalibere 28 centiméter. És most készültek el az utasítások ez ágyúk használatáról.¹³⁷²

¹³⁷¹ Ellenzék, 5. évfolyam, 1884-06-27 / 150. szám

¹³⁷² Egyetértés, 18. évfolyam, 1884-07-03 / 182. szám

A fenti hadgyakorlathoz egy kiegészítés: „lettek. Legelől jött a „Trieste“, melynek főárbován a tengernagy lobogója lengett, vele egyvonalban a Mühle kapitány parancsnoksága alatt álló „Kerka“ ; ezután következett Pitter tengernagy parancsnoksága alatt a lissai „Ferdinand Max“, a „Lissa“ és a „Habsburg“, végre a Manfroni ellentengernagy vezénylete alatt álló „Tegetthoff, Kaiser Max“ és „Prinz Eugen“. Daczára a viharos időjárásnak, a Sant Andrea partról rengeteg nép nézte a nagyszerű látványt, mely különösen megélenkült akkor, midőn az idő is kiderült.”¹³⁷³

1884.07.06-án kezdődő Pólai hadgyakorlaton a „hajósereg hat pánczélos gőzösből áll, s legénysége csaknem 2000 embert tesz. Tüzérsége 59 nehéz, 26 könnyű ágyú mellett végzi a szolgálatot. A legnagyobb kaliberű ágyúszörnyek a „Tegetthoff“ pánczélos hajóról tátognak : ezek 28 centim. acél-bronz ágyúk, a Krupp féle rendszer szerint öntettek s képesek egy mértföldnyi távolságból 376 millim. vastagságú vaspánczelt átfújni. Ezenkívül részt vesznek a hadgyakorlatban a „Lissa“ „Prinz Eugen“, „Kaiser Max“ „Ferdinand Max“, „Habsburg“ nevű pánczélos gőzösök. Az ágyúkon kívül 85 szórólöveg és revolver ágyú is szerepelni fog a hajók csatatüzeiben.”¹³⁷⁴

1884.07.07-én a császár Polában megszemlélte a torpedóvető csöveket.

1884.07.08-án részt vett a Pola előtti, a császár, valamint Rudolf koronaherceg és trónörökös jelenlétében megtartott flottagyakorlaton. „A Tegetthoffot most vizsgálta meg először a király, míg a **Prinz Eugen** csak a vető ágyúkat –torpedóvetőket- nézte meg. Az Eugen ezekkel elülről, hátulról és mindkét oldalról szórhat torpedókat az ellenséges hajókra..... Nemsokára azután, hogy az uralkodó és a tengerészeti főparancsnok helyet foglalt a Lissa fedélzetén, a hajóhad zárt „oszlopot formált”, a zászlót vivő Lissa vezetése mellett oda hagyta Fasana kikötőjét. A Ferdinand Max és a Habsburg nyomon követte a zászlóshajót, a Tegetthoff, **Prinz Eugen** és a **Kaiser Max** a balszárnyim, a Kerka pedig a formáción kívül haladt. A Miramar meg az Elisabeth ott maradt a kikötőben a torpedónaszádok mellett. Amint elérte a hajóhad a csatorna éjszakai kijáratát, a zárt oszlopból, amelyben a hajók két egymással párhuzamos sorban haladnak, kiszögelléssé alakult át. A Lissa teljes erővel futott tova, míg a balszárny hajói hátramaradtak. A hajók távolságát száz méterre szabták. A hajók ezáltal oly közel jutottak egymáshoz, hogy csaknem át lehetett volna ugorni egyikről a másikra. A hajók tulajdonképi távolsága, nem száz méter volt, hanem csak hatvan, mert a hajók közepétől számítják.. S ez volt legkiválóbb momentuma a mai gyakorlatnak. Ha meggondoljuk, hogy mily óriás mozgató-erő van e nagy vértés-hajókban s egyiknél a másiknál csak egy vagy két fokkal, kellett volna jobbra vagy balra fordítani a kormányt, hogy a legborzasztóbb katasztrófa következék be, nem igen fojthatjuk el aggodalmunkat, mint a pánczélos kolosszusokat oly veszedelmes pozícióban látjuk egymásnak rohanni. S e gyakorlatnak igen praktikus célja van. Az ilyen formációt nem lehet áttörni s ezért az a tengernagy, akinek meg van hozzá a morális ereje és önérzete, hogy ezt a saját hajóira veszedelmes formációt az ellenség harcvezetési vonalának áttörésére használja, a siker jó részét biztosítaná a maga részére. Az első támadás, erejétől függ ez, s így a győzelem is. A hajókat tehát lehetőleg közel sorakoztatják egymáshoz, hogy megtámadják velük az ellenség harcvezetési vonalát. Az áttörés gyors, rohamos kell hogy legyen. S ha e formációban megtámadhatják az ellenség hajóhadát, úgy áttörhetik harcvezetési vonalát s szétforgácsolhatják erejét. Míg az ellenséges flotta egyik felét magára hagyják, mert jó időre meg van fosztva a támadás, képességétől, vagy a torpedónaszádokkal tartják sakkban, de teljes erővel vetik magukat a másik félre. — A hajóhad hosszabb ideig haladt ebben a formációban. Dél előtt még hadosztály-manőver és torpedótámadás is volt. Délben horgonyt vetett a hajóhad Fasana kikötőjében.”¹³⁷⁵

1885.

1885.04.16-án szerelték fel, 19-én vette fel személyzetét, 21-én próbaút és 23-án eszközvételezés.¹³⁷⁶

1885.04.21. – 1885.07.31. között Hajóraj kötelékében, a 2. Divízió zászlóshajója volt.

¹³⁷³ Magyar Polgár, 18. évfolyam, 1884-06-27 / 147. szám

¹³⁷⁴ Békés, 3. évfolyam, 1884-06-29 / 26. szám

¹³⁷⁵ Egyetértés, 18. évfolyam, 1884-07-10 / 189. szám

¹³⁷⁶ Die Presse, April 1885-04-17

„A hajóhad ez idén is megtartja gyakorlatait, mégpedig a tavalyi módozatok mellett. Az evégből fölszerelt gyakorló hajóraj május elseje óta szolgálatban van s a következőkép van összeállítva: az első hadosztályban van Lissa kazamata-hajó, mint Pitner báró ellentengernagy zászlóshajója s ezenkívül hozzá tartoznak a Habsburg és Erzherzog Ferdinand Max nevű hajók. A második hadosztályt alkotja: a Prinz Eugen kazamata-hajó, mint Szanu (Spaun) báró parancsnok zászlóshajója a Kaiser Max nevű hajóval együtt. A harmadik hadosztály hat számozott torpedónaszádból áll, melyhez a Kaiserin Elisabeth Torpedó-anyahajó sorakozik. A parancsnok jeleit a Lussin nevű torpedóhajó fogja ismételni. Az egyesített hajóhad főparancsnoka Sterneck báró altengernagy lesz, ki már június elsején elutazik Pólába.”¹³⁷⁷

1885.07.09-én a hajóra látogatott Albrecht és Wilhelm főherceg. ¹³⁷⁸

1887.

1887.06.08. – 1887.07.11. között a Hajórajban az 1. Divíziójának a zászlóshajója.

Fiume, 1887.06.24. (O. E.) A holnap Sterneck altengernagy főparancsnoksága alatt ide érkező hajóraj az Albrecht, Tegethoff, Custozza, Don Juan D’Austria, Kaiser Max s Prinz Eugen pánczélosokból áll, melyek két divíziót képeznek, egyik Bucba, másik Schaffer ellenadmirál vezénylete alatt. A főparancsnok Greif yachtra vonta lobogóját. ¹³⁷⁹

1887.07.04-én Polában a tengeri gyakorlatot I. Ferenc József császár és király a fedélzetéről nézte végig a nyílt tengeren. ¹³⁸⁰ A hajót ekkor meglátogatta még Karl Ludwig és Franz Ferdinand főherceg, valamint Maria Theresia főhercegnő. Ekkor Karl Staffer (Schaffer) ellentengernagy zászlóshajója.

*Prinz Eugen 1887-ben*¹³⁸¹

1887.07.06-án Polában jelen volt az SMS Kronprinz Erzherzog Rudolf vízrebocsátásánál.

„Prinz Eugen” Casematt hajó, a „Pola” szállítóhajó, a „Frundsberg” hajó és az említett torpedóhajók kazánjainak vásárlására 118 060 fl. szükséges. ¹³⁸²

1888.

1888 04.16. – 1888.07.11. között a Nyári Hajóraj kötelékébe osztották be.

¹³⁷⁷ Egyetértés, 19. évfolyam, 1885-05-22 / 140. szám

¹³⁷⁸ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹³⁷⁹ Pesti Napló, esti kiadás, 38. évfolyam, 1887-06-24 / 172. szám

¹³⁸⁰ Budapesti Hírlap, 7. évfolyam, 1887-07-05 / 184. szám

Kolozsvár, 1. évfolyam, 1887-07-06 / 156. szám

¹³⁸¹ [https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Prinz_Eugen_\(1877\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Prinz_Eugen_(1877))

¹³⁸² Neue Freie Presse, Oktober 1887-10-28

1888.05.11-26. között Barcelonában volt a Világkiállításon.¹³⁸³ 1888.06.01-én befutott Máltára. (A hajóút részletesebb leírását lásd az SMS Kaiser Max (II.)-nél.)

1888.06.09-én megérkezett Gravosába, majd a Nyári Hajóraj gyakorló kötelékében szolgált.

„Feladatuk volt a háború esetének megfelelően támadó műveleteket egymás ellen végrehajtani, amelyek június 6-áig tartottak. Ezen műveletek befejezésével — mint második részlet — egy másik hadműveleti hajóraj kezdette meg működését, amely a már előbb említett 3 páncéloson kívül, a »Prinz Eugen«, »Don Juan d’Austria« és »Miksa császár« páncélosokból mint második hadosztályból állott.”¹³⁸⁴

1889.

1889.02.14-én a kikötőben volt a Prinz Eugen”, „Kaiser Max”, „Drache”, „Salamander”. A fából készült hajók közül a „Schwarzenberg”, „Donau”, „Radetzky”, „Adria”, „Friedrich”: „Hum”, „Belebi”, „Dalmat”, „Wall”, „Reka”, „Striter”, „Narenta”. a lapátkerekes gőzösök közül a „Elizabeth”, „Steif”, „Buda” és a „Stadion”. A páncélosok közül a „Don Juan” és „Erzherzog Mar” (későbbi zászlóshajója) és 4-6 napon belül megérkezik, a „Kaiser” és a Habsburg (páncélosított) fahajó körülbelül 10-12 nap múlva.¹³⁸⁵ A cikk feltehetőleg Poláról ír.

1889.04.07. – 1889.07.20. között a Gyakorló Hajóraj tagja volt.

Az év június – júliusában flottagyakorlaton vett részt a Custozza, Erzherzog Albrecht, Tegetthoff, Kaiser Max és Don Juan d’Austria társaságában.

„Drága tévedés. A polai flotta-gyakorlatoknál a »Tegetthoff« páncélos hajó gépe úgy megromlott, hogy a hajót a kikötőbe kellett vontatni és leszerelni. Gépészmérnökök véleménye szerint a hajónak teljesen új gépre van szüksége, mert a mostanival biztos utat nem tehet s eddig is minduntalan fennakadás volt vele. Pedig ez a gép óriási költséggel történt átépítése a réginek s már az első útnál rossznak mutatkozott. A »Prinz Eugen« nevű páncélos hajón is baj van a kazánnal, de azért még kihúzhatja a gyakorlatok végéig.”¹³⁸⁶

1889.07.03-án a „Prinz Eugen“ páncélos a „Blitz“ torpedó-hajóval és két torpedó-naszáddal ma Fiuméba érkezett. A hajóraj az öböl torkolatánál tesz gyakorlatot s este felé elhagyja Fiumét.¹³⁸⁷

1890.

1890-ben az 1-es Tartalékban állt.

1890 nyarán a hadgyakorlat során kiderült, hogy a Prinz Eugen már nem képes megütközni egy Kronprinz Rudolf és Kronprinzessin Stephanie típusú toronypáncélossal. Ennek oka a gyengébb páncélzata és viszonylассabb sebessége. További probléma, hogy a Prinz Eugen csak oldalazva tud tüzelni. A hadgyakorlaton Rohrscheidt ellentengernagy zászlóshajója volt és a két kiscirkálót és 16 torpedóhajót vezetett.¹³⁸⁸ A Prinz Eugen és testvérhajói további hibája, hogy tüzéségük régi típusú, és kis kezdeti sebességű lövegekből áll.¹³⁸⁹

1891.

1891.05.01. – 1891.07.02. között a Hajórajhoz osztották be. Az év májusában és júniusában tengeri gyakorlaton vett részt.

„Trau, jun. 27. Ő felsége tegnap délelőtt a »Kaiser Franz Josef I.« a »Kronprinzessin Erzherzogin Stefanie« és a »Leopard« hajókat szemlélte meg. Délután ő felsége és Albrecht főherczeg katonai

¹³⁸³ Nemzet, évfolyam, 1888-04-20 / 2027. szám

¹³⁸⁴ Pesti Napló, 39. évfolyam, 1888-11-24 / 325. szám

¹³⁸⁵ Neue Freie Presse, Februar 1889-02-14

¹³⁸⁶ Fővárosi Lapok 1889-05-28 / 145. szám

Salzburger Volksblatt, Mai 1889-05-29

¹³⁸⁷ Pesti Hírlap, 11. évfolyam, 1889-07-04 / 181. szám

¹³⁸⁸ Pester Lloyd, November Jahrgang 38, 1891-11-04 / nr. 286

¹³⁸⁹ Pester Lloyd - Abendblatt, Oktober Jahrgang 39, 1892-10-11 / nr. 232

kisérettel a »Prinz Eugen« hajóról szemlélték a 12 torpedó naszád által tartott torpedógyakorlatot. A tegnapelőtt adott udvari ebédhez az admirális és az egyesült hajóraj torpedó naszádjainak parancsnokai is hivatalosak voltak. Ebéd után ő felsége cerclét tartott s többeket megszólítással tüntetett ki.”¹³⁹⁰

Decemberben elkezdtek kicserélni a kazánjait.

1892.

1892-ben befejezték a kazánjai kicserélését. Csökkentették az árboczatát, majd a 2-es Tartalékba helyezték.

1893.

1893-ban a Nyári Hajóraj 2. Divíziójának a zászlóshajója volt. A kötelék tagja ekkor a Kronprinz Erzherzog Rudolf, a Kronprinzessin Erzherzogin Stephanie, a Kaiser Max és Don Juan d’Austria.

1894.

1894.03.09-én dokkban volt és a hajót újrafestették.¹³⁹¹

1894.06.15. – 1894.08.14. között a Nyári Hajórajban a 2. Divízió parancsnokának, Károly István főhercegnek volt a zászlóshajója.

1895.

1895-től az 1-es Tartalékban állt. 1895.05.09-én a császárlátogatás alkalmából a főrangú vendégek lakóhajójaként szolgált.

1897.

Ebben az évben felvetődött, hogy helyette egy új hajót építsenek, ugyan ezen a néven. Ez a hajó az SMS Wien-hez lenne hasonló.¹³⁹² Ettől kezdve sok cikk szól a Custosa és a Prinz Eugén helyett építendő hajók költségvetéséről.

1898.

1898.05.17. – 1898.08.17. között a Nyári Hajórajban, a 2. Nehéz Divízió parancsnokának, gróf Rudolf Montecuccoli ellentengernagynak volt a zászlóshajója.¹³⁹³

1898.06.20-án a Ragusa melletti Gravosába érkezett a kiképző flottánk a "Monarch" és a "Budapest" toronyhajók (5500 tonna vízkiszorítás), a "Franz Joseph" cirkáló (4000 tonna), a három páncélozott kazamathajó a "Prinz Eugen, Kaiser Max és a Don Juan d’Austria" mindegyik 3550 tonna), valamint a torpedóvadászok a „Magnet”, „Blitz”, „Meteor”, a „Natter” és a „Viper”. Ide érkeztek óceánjáró torpedóhajók és hat másodosztályú torpedóhajó.

A kötelék előtte Boccha de Cattaróban végzett hat jelentős gyakorlat után, futott be a legdélebbi adriai kikötőnkbe. Ide érkezett a Pelikán fedélzetén báró Spaun tengernagy is szemlére.¹³⁹⁴

1899.

1899-ben a Nyári Hajóraj 2. Nehéz Divíziója parancsnokának, Alois Ritter von Beckernek a zászlóshajóként szolgált.

„Fiuméből táviratozzák, hogy a nyári hajóraj, mely a „Monarch“, „Wien“ és „Budapest“ toronyhajókból, a „Prinz Eugen“, „Kaiser Max“ és „Don Juan d’ Ausztria“ páncélos hajókból, 12 torpedófogóból és 6 torpedóhajóból áll, reggel ide érkezett Minutillo báró ellentengernagy vezetése alatt. A hajókon

¹³⁹⁰ Nemzet, 10. évfolyam, 1891-06-27 / 3170. szám

¹³⁹¹ Neugkeits-Welt-Blatt, März 1894-03-09

¹³⁹² Budapesti Hírlap, 17. évfolyam, 1897-11-17 / 319. szám

¹³⁹³ <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹³⁹⁴ Prager Tagblatt, Juni 1898-06-28

összesen 3100 ember és 200 ágyú van. Szapáry gróf kormányzó holnap a hajóraj tiszteletére díszebédet ad.”¹³⁹⁵

„A nyári hajóraj most a következő tornyos hadihajókból áll: I. csoport: Monarch páncélos hadihajó, az osztrák-magyar tengerészet egyik legnagyobb hadihajója, 500 matrózzal és 28 különféle ágyúval. A téli hajóraj vezetője Minutillo báró a Monarchon tartózkodik. Az első csoportban van még: Budapest cirkáló páncélos 480 matrózzal és 28 ágyúval, parancsnoka Jenik-Zazadly Viktor lovag. Továbbá a Wien partvédő páncélos szintén 480 emberrel és 28 ágyúval a fedélzeten. Az első csoporthoz a három páncéloson kívül két torpedóvadász és öt torpedónaszád tartozik. II. csoport: Prinz Eugen tornyos hadihajó, melynek fedélzetén van Becker ellentengernagy. A Prinz Eugen hadihajón 460 matróz és 22 különféle ágyú van. A Kaiser Max páncélos képezi a nyári csoport utolsó hajóját, szintén 460 emberrel és 22 ágyúval. Parancsnoka Chiari Arthur fregattkapitány.”¹³⁹⁶

1900.

1900-tól az 1-es Tartalék Kötelék része.

1904.

1904.12.01-én császári rendelkezésre törölték a Flotta aktív hajóinak jegyzékéből és átminősítették a leszerelt hajók (hulk) kategóriába.

1905.

„Pólóból jelentik, hogy a «Prinz Eugen» nevű régi csatahajót leszerelték.”¹³⁹⁷

1906.

1906.01.08-án jóváhagyták a műhelyhajóvá történő átépítését. Ekkor eltávolították a fegyverzetét.

1907.

1907-ben a hajót átalakították, beszerelték a szerszámgépeket. A szerszámgépek meghajtása elektromos meghajtású volt.

1908.

1908.03.31-én császári jóváhagyással a nevét VULKAN-ra változtatták.¹³⁹⁸ A polai Arzenálban kiszerték a főgépét, valamint a kazánjait és két új kazánt kapott. Beépítették rá a korábban az Erzherzog Ferdinand csatahajó nagyobb csónakdaruját. Műhelyhajóként szolgált a háború végéig.

1910.

1910.06.16-án a Zenta védett cirkáló Šibenikbe vontatta, ahol az I. világháború végéig szolgált műhelyhajóként.¹³⁹⁹

1914.

Thiard-Lafirest Jakab cs. és kir. I. oszt. sorhajó gépüzemvezető a „Vulkán“ hajón (Szebenikó) 2000 forint hadikölcsönt jegyzett.¹⁴⁰⁰

1918.

Matrózlázadás Polában. „Október 30-án az egyes nemzetiségek bizalmi férfias gyűlést tartottak s megválasztották a központi bizottságot. A bizottság elnöke Kőváry Géza tartalékos altiszt lett, alelnök Letoca József tart. tengerész lelkész, Selmebányai káplán, titkár Béki altiszt (Prinz Eugen-ról) lett, tagokul pedig Orosz matróz (Viribus Unitis-ról), Hertelendy fregatt hadnagy (Turul-ról), Cseh Albert távirtdász főhadnagy (a szárazföldi hadsereg részéről), Kállai matróz (Belloná-ról), Sikorszky István tart. mérnök (Custozá-ról), Zimmermann Péter arzenálbeli katona (a munkásosztág képviselőjeként),

¹³⁹⁵ Hazánk, 6. évfolyam, 1899-08-02 / 183. szám

¹³⁹⁶ Hazánk, 6. évfolyam, 1899-08-05 / 186. szám

¹³⁹⁷ Hazánk, 12. évfolyam, 1905-02-04 / 31. szám

¹³⁹⁸ Pesti Hírlap, 30. évfolyam, 1908-04-17 / 94. szám

¹³⁹⁹ [https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Prinz_Eugen_\(1877\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Prinz_Eugen_(1877))

¹⁴⁰⁰ Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-11-24 / 296. szám

Sinkovics matróz (Alfá-ról) kerültek a bizottságba. A bizottságot a jugoszlávok is elismerték, amint pedig a kormánnyal nem tudtak összekötetésbe lépni, a bizottság saját belátása szerint intézkedett a matrózok élelmezése, felruházása és hazaszállítása iránt.¹⁴⁰¹

1918-1920.

A Vulkan (ex Prinz Eugen kazamatapáncélos) műhelyhulkot sohasem sorolták be a jugoszláv hajóhadba. Ugyan eredetileg Jugoszláviának ítélték, de az olaszok 1919-ben elvontatták Sebenicóból saját támasz pontjukra, majd szétbontották. Helyette nem adtak semmit a jugoszlávoknak.¹⁴⁰²
Vulkan néven a folyamőrésnek is volt egy műhelyhajója.¹⁴⁰³

A Vulkan nem azonos az 1908-ban épült német SMS Vulcan tengeralattjáró műhelyhajóval, illetve a Dunán szolgáló Vulkan műhelyhajóval.

Parancsnoka:

- 1881. Rödiger kapitány
- 1884. Primavera József sorhajókapitány¹⁴⁰⁴
- 1885. Chevalier Rousseau d'Happoncourt korvettkapitány¹⁴⁰⁵
- 1885. Chevalier de Nousseau kapitány¹⁴⁰⁶
- 1889, 1899. Morin Mátyás sorhajókapitány¹⁴⁰⁷
- 1899 Toppo (Joppo) Sándor fregattkapitány

Admirális:

- 1885. Spaun (Szanu) báró ellentengernagy¹⁴⁰⁸
- 1897. Karl Staffer (Schaffer) ellentengernagy
- 1890. Arno v. Rohrscheidt ellentengernagy
- 1894. Habsburg-Lotharingiai Károly István
- 1898. gróf Rudolf Montecuccoli ellentengernagynak
- 1899. lovag Becker Alajos ellentengernagy

¹⁴⁰¹ Budapest - Köztársasági Ujság, 42. évfolyam, 1. évfolyam, 1918-12-06 / 18. szám

¹⁴⁰² BAK JÓZSEF: HOZZÁSZÓLÁS CSONKARÉTI KÁROLY AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA ADITENGERÉSZETÉNEK HADMŰVELETEI AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN. ÖSSZESÍTÉSEK, TÁBLÁZATOK CÍMŰ ÍRÁSÁHOZ (1992. 4. sz.): Hadtörténeti Közlemények, 106 évfolyam, 4 sz. 1993. <https://kriegsmarine.hu/hk/hajotestek.pdf>

¹⁴⁰³ <https://www.darabanth.com/hu/nagyaukcio/36/kategoriak~Kepeslapok/Hadihajo~15487/Magyar-Kiralyi-Revfokapitanysag-fertotlenito-hajoja-cs-es-kir-Dunaflottilla-furdohajC3~II2491601>

¹⁴⁰⁴ Budapesti Hírlap, 4. évfolyam, 1884-06-19 / 168. szám

¹⁴⁰⁵ Die Presse, Mai 1885-05-29

¹⁴⁰⁶ Wiener Allgemeine Zeitung, Mai 1885-05-30

¹⁴⁰⁷ Budapesti Hírlap, 9. évfolyam, 1889-05-29 / 147. szám

¹⁴⁰⁸ Die Zeit, Oktober 1904-10-06